

No més drets sense debers.
 No més debers sense drets.
 Los drets individuals son imprescriptibles, ilegalsibles e INGARANTIBLES. • Legislar la Llibertat baix pretext de garantiria, es cometre atentat contra ella. • La llibertat propia acaba allí ahont comensa la llibertat ajena. Es licit, donchs, al individu fer tot lo que no perjudiqui a un altre. • La resignació que predican las religions no es més que la fórmula del engany ab que's preté perpetuar la injusticia social en lo mon. • Las religions son caixas d'ahorros que viuen de la estafa d'admetre capitals en la terra, assegurant pagar crescuts interessos al cel.

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL

LA TRAMONTANA
 defensa 'ls principis liberals més avansats, sense atenuants de cap mena. • La TRAMONTANA es anti-religiosa de totas las religions, porque totas son igualment dolentas y depressivas pera la dignitat y la inteligencia humanas. • La TRAMONTANA en politica defensa sempre al més adelantat contra 'l més reaccionari, y sosté la necessitat d' una gran reforma social que transformi 'l modo de ser del productor, avuy supeditat al capitalisme. • La TRAMONTANA no esta afiliada a cap partit, servint los interessos generals de la llibertat sens compromisos ni preocupacions de sectari.

PREUS DE SUSCRIPCIO
 Espanya, 1 pesseta trimestre.— Extranjer, 2
Las suscripciones se pagan por adelantat

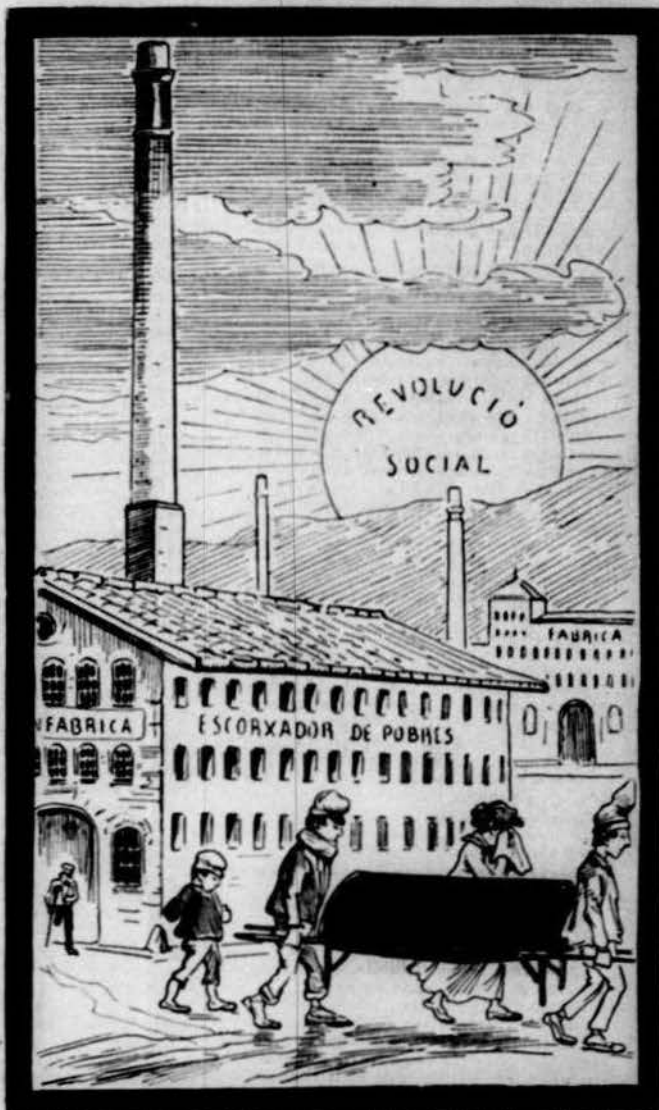
ADMINISTRACIO: carrer de Ponent, 1, 1.ª: BARCELONA
 Pels pagus s'admeten libransas del Giro Mútuo, lletres de facil cobro y sellos de 15 céntims. No s'admeten libransas especials de periòdichs

PREUS DE VENTA
 Número solt, 5 céntims.—30 exemplars, 1 pta.
Surt a llum puntualment cada divendres

BALANSOS DE CAP D' ANY

Resultat pels uns

Resultat pels altres

LA CRISSIS

Si ja no sapiguéssim tothom la farsa repugnant que encloï la política espanyola, hauria bastat la darrera crisi del ministeri liberal, crisi a encara dura al escriure aquestes lletres, però convence fins al més obtús de lo que són, s'ont van y que volen tota aquesta canalla famolenta de poder que constituïen avuy los grans personatges de les elevades càteras gubernamentals de nostre país.

Lo partit liberal de la monarquia, compost d'un abigarat conjunt d'escapats de totes las ideas, no podia anar gosant prou tranquilament del poder, perquè cada individu que s'havia procurat lo títol de *personatge* per tindre unas quantas nullitats adictas dintre las Cortes, volia imposar son criteri als demés *personatges* que també contan ab tal ó qual grupet d'inútils diputats, y que pel fet d'ésser inútils sens tindre voluntat propia, no fan més que seguir com mansos anyells la veu del respectiu *personatge* que cuida de mantenirlos.

Y així tenim en nostra política monàrquica los tipos Martos, Casola, Romero Robledo, López Domínguez, Gamazo, Montero Ríos, Becerra, Alonso Martínez, etc., etc., y en la republicana 'ls Pedregal, Labra, Salmerón, Ascarate y altres, tots plegats conjunt de desorbs y cada un pou d'ambició, soliant nit y dia en ser jefe de partit per arribar a president de govern, y fora d'aquí ja no tenen idea de patria ni de llibertat, ni res se 'ls en dona de tot lo que puga vindre.

Per aixó al vindre una crisi com la que se està passant relluïeixen tantes asquerositats, que molt té d'aprendre'l poble. La crisi se fa per la reconciliació del partit anomenat liberal de la monarquia. Tots los personatges jefes de fracció estaven conformes al tanto de la cosa, y d'acort ab ella se fa la crisi ministerial. Y aquí venen las dificultats. Cada un vol imposarse als altres y de tots plegats ne surt una confusió espantosa. Gamazo diu que vol protegir la agricultura... y vol tot un ministeri pera col·locar amichs; en Moret y en Puigcerver no s'avenen ab lo *proteccionisme* d'ell... perquè per altres lo voldriam. En Lopez Domínguez per la conciliació farà 'l *sacrifici* d'acceptar lo ministeri de la Guerra, però en Casola diu que si no es ell lo *sacrifici* farà 'l nom d'aquell ministeri a tot bisse que s'hi ficiu. A lo menos aquest no hi gesta embus. En Romero Robledo, que continú encara exercint de liberal, no preté gran cosa: la dictadura económica en lo ministeri d'Hisenda, com qui diu tindre la clau d'Espanya a la butxaca y que ningú li demani comptes ni explicacions. ¡Viva la barra!

Y com es natural, d'aquest conjunt d'ambiciosos no ha sigut possible treure res en net, y la conciliació ha quedat més trencada que may, mentres no 's puga donar a cada un tot lo que vol per ell y 'l seus.

A conseqüència d'aixó los conservadors están poch menos que a las portas de tornar al poder, a pesar de la repugnancia que inspiran al país y que a 'l'ells tant se 'ls endona, y a la hora d'entrar aquest número en màquina la Corona (que ells ne diuen) dispensadora del poder, va aconsellant ab tots aquests *personatges* polítics pera veure a qui donarà la poma.

Al poble res se n'hi endona de tanta farsa, veientho tot ab la major indiferencia. Lo dia que en lloch d'indiferencia senti lo que té de sentir: indignació, llavors acabarà ab tots los farsants polítics, sigan conservadors ó 's diguin liberals, que tots sentho d'aquest modo podrà arribar a viure tranquil.

PAUPERISME Y CRISTIANISME

La pobresa, segons la Bíblia, es conseqüència del pecat de nostres primers pares.

Respecte de la pobresa, com respecte de tots los fets naturals y socials, la idea religiosa, es a dir, todas las religions, han seguit lo mateix curs, han cercat la causa en lo sobrenatural. Exemple: los cataclismes de la terra son lo diuiv universal enviat pera castigar los crims dels homes; l'origen del mal, la poma de Eva ó la caixa de Pandora; l'esperit de conquista, gegants nascuts de la cópula d'àngels ab donas; las revolucions dels imperis, la estatus de Nabu-

codonosor; la ruina d'un poble, lo festi de Baltasar; la legislació, los oraculs del Sinai ó las respuestas de la ninfa Egeria; los tres regnes de la Naturalassa, Deu en tres personas; la diversitat d'idiomas, la torre de Babel; la fraternitat humana, la eucaristia ó manducació de Deu, etc., etc.

La inteligencia vulgar se troba estrofiada per aquesta falsa idea de causa, y també per lo fet d'haver considerat la moral com nascuda dels preceptes religiosos, y aixó fa que la pobresa, com filla de la suposta desobediencia comesa per Adan y Eva al precepte diví en lo Paradís terrenal, siga en concepte general despreciable, deshonrosa y ridícula; vegis sino com tothom la oculta, com cadascú 's excedeix tendint al luxu, com pera presentarse decent en certas solemnitats ó devant de determinadas personas nos posém macos y mudats.

Sense lo pecat paradisíac tots seriam ríchs en bens naturals... però ja no viuriam! perquè no existint la mort no hi hauria naixements. Adan y Eva, segons lo Génesis, eran tot lo género humá; no haurian mort si haguessen sigut fidels al manament de Deu, però no haurian tingut fills ni cap mena de descendents; ni haurian omplert la terra los fills de Sem, Cam y Jafet; ni tampoch hi hauria la fabricació d'ànimas inmortalcs, que creadas pera animar lo cos mortal de cada individu, viuen després per tota la eternitat en los abims de l'infern ó en las delicias celestials, segons que en la vida terrestre hagin cregut ó no los dogmas religiosos ó hagin complert més ó menos los preceptes de la Iglesia. Capés es aquest absurd de fer caure tot lo edifici de la teogonia cristiana, però s'aguanta encara, no per la fe, sino per la rutina ó per la mandra que domina la generalitat dels pensaments.

Adan y Eva, després de menjar lo fruyt prohibit, foren condemnats al treball, als sufriments y a la mort, però dels seus *soi disant* descendents no tots treballan. Ab aixó lo Génesis no està pas d'acort ab lo Nou Testament. En lo primer, la maledicció de pobresa es universal; en lo segon se reconeix la existencia de pobres y ríchs, y pera arreglar aquesta inconseqüència, Jesús predica la caritat: vol que tots sigan pobres d'esperit. Los uns patint privacions y miseria, d'hans de ser humils y pacients; los altres, bondadosos y benéfics, deuen ser los depositaris de la riquesa y atendre als pobres per medi de la caritat, y tots plegats no han de considerar la terra més que com a lloch de desterro y lo cel com a la patria universal.

Per a lo cristianisme la divisió de classes es permanent y de tanta duració com la del género humá; no pot transigrir ab lo progrés a venir, ni tampoch admet la explicació racional del progrés en lo passat. Si respecte del porvenir demostra la economía que 'ls productors poden arribar a entendre's pera mutualisar son treball, mutualisar també sos beneficis y considerar-se tots com productors y consumidors, destruir tota explotació y viure fraternalment, lo cristianisme oposa la paraula de Jesús: «sempre hi haurán pobres entre vosaltres.» Si la historia demostra que las antigues divisions desapareixen; que las gerarquias no son ja infranquejables; que si entre un soberà del antic Orient y un súbdit del últim grau social hi havia una diferencia inmensa, y avuy entre un ciutadà y un jefe del Estat no hi ha cap diferencia esencial, no hi ha altre distinció que la eventual de la possessió de riquesas, lo cristianisme, tossut com salvatge incivilisat, diu: «La herencia del pecat es pecat.»

La experiencia, en oposició a la teoria cristiana, demostra que la pobresa no es pera lo qui la sofreix conseqüència del pecat, sino de la virtut de la paciència predicada per Jesús; lo pobre sofreix la despossecció de sa part en la riquesa natural y en la produhida per lo treball, sofreix tirania, sofreix explotació, si ademés lo cristianisme lo condemna al foc etern com a pecador, ben poch té que agrahir a una Providencia omnipotent que, poguent destruir lo mal, lo deixa solzament pera que tinga lloch un be mínim é insuficient: la caritat.

En cambi la riquesa no es, pera lo qui la disfruta, lo premi d'una virtut, sino lo fruyt de la expropiació, del monopoli y de la usura, y 'l rích té, ademés dels privilegis socials, lo de ser considerat com lo beneficiador del pobre y gosar de todas las comoditats de la terra y las del cel per tota la eternitat.

Si 's té en compte ademés que, segons la Es-

criptura, no 's mou la fulla en l'arbre sense la voluntat de Deu, encara que altres texts sgrats ho contradigan, resultarà que riquesa y miseria son capritjos de sa omnipotencia, que passa 'l rato en la eternitat de sa existencia fent bojerias pera procurarne distraccions.

Y aquí fem punt pera continuar altre dia aquesta abundantíssima materia.

Tarrazá 5 Janer de 1890

Amich Director: En la fabrica Sala y Sobrino al últim sembla que han conegut lo camí per s'ont se va al be, demostrant que ja olvidan un xich 'l egoisme que tan temps los havia cogut per desgracia seva, y que si abans hi haguessin reconegut tal vegada 's trobarian ab la conciencia més tranquila, no havent de pensar en las victimas sacrificadas ignocentment.

Però també li tinc de dir que si per un costat realisan bons rasgos, per l'altre fan alló de cremar un ciri a Sant Antoni y un altre al diable, com ho proba lo preu que pagan de la pesca d'eborzar, que de 6 rals que 'n donaven arlo han passat a 3 rals, lo que fa que las pobres donas que fan aquesta feyna en prou feynas guanyan pel sabó que 's necessita pera rentarse las mans. Ellas van queixarse al cabo de vera, y aquest va contestar bruscament, demostrant no tindre compassió de res. No hi ha més que anarho apuntant al llibre vert per quan arribi la hora del seu premi. Y prou per avuy.

UN QUE NO DIU MENTIDA

Castellví y Vilar 6 Janer 1890

Amich Director: Al cambi d'alcalde aquest poble, ha començat una comedia que no sé com acabarà. Lo que acaba d'entrar imbutit pel rector, ha destituït al secretari y al agutzil, se n'ha buscat de nous, ha llogat una casa al costat de la rectoria, y allí ha instalat la seva autoritat municipalica.

Però vet aquí que a molts altres del Ajuntament no 'ls ha donat la gana (y sb rahó 'm sembla a mi) d'anar a aqueste nova casa consistorial semi-rectoria, y quedantse lo secretari y l'agutzil antics han continuat a cala vila, y ara tenim dos Ajuntaments, un al costat de cal rector y un altre a la casa de sempre, y 'ls dos acordan lo que volen, y no 's barrejan los uns ab los altres, y Cristo que ho entengut, que lo que es jo no m'hi capficaré pas.

Consideri vós, Sr. Director, si ab un Ajuntament en un poble ja hi ha pou treballa pera viure, y què farém aquí que 'n tenim dos? ¡A lo menos fossin bons per menjar!

En fi, que si 'ns divertim ja li explicaré son amich.

Ja no sé

Polinyá 6 Janer de 1890

Amich Director: Sabent lo bólit negre d'aquest poble que tenien de vindre alguns protestants de Santa Perpètua y algun de Barcelona a fer la seva propaganda, va passar revista als noys de vuyt a deu anys, va induhir-los a anar a confessar, y va donarlos per penitencia que quan arribassin las llagnas. Ab tals alas la quixalla no 'ls dich jo quim me 'n va fer. Ab las cnyas *esperolleras* del rector, van anar a rebre als protestants ab un escandol de cent ostòlchs, no acabantse la gracia fins que 'ls protestants giraren cóia y algun perc dels noys esquelionadors acria 'l clatell del seu fill, quins castelladas se tonia molt més merescudas lo rector que 'ls noys.

Un altre dia 'n hi fèst un rengle del nostre bullo negre, que ja anirán veient los desllanats factors de La Tramontana com es un bon tipo de la classe de sotanas silvestres.

Disposi de son amich

CLATRELL NET

LO DENGUE Y JO

DI-LEICH

FANTÀSTIC, FILOSOFIC, HUMORÍSTIC Y PROFILACTIC

Acabent d'una humorosa m' estava la última escena quan al bell mitj de la escena me sento una garrutada.

—[Recaratas! què es aixó— miro per veure qué ha estat, y un altre sense pietat me 'n claven de tras-cantó.

—[Ay rellamp! que tenim bruixas!

[poté si y un hem no ho sap!—

Altra garrutada al cap

altra als peus, altra a las cuixas.

—Ja coneix que estich perdut; dech tindre 'l cos ple de blau;

veyam de febre; vint grams més dels que may so tingut—

Me fico al lit tot seguit

per fer mon mal més passible

[Ja hi sol' otros 'l ulls y un diable veig sentat sobre 'l meu pit.

Era escurt, sense banyas;

de péi ne tenia poch;

estava molt magre y groch

y 'm feya trenta mil ganys.

Trevent la mà pel llansol,

dantli un tantó, li veig di:

—Au, toca 'l dengé d' aquí,
(no veus m' ofegat mossol!
—Tu 'l dengés? 'l has tocat ara,
—respongué 'l tregent la llengua,
—Puig sabràs que jo so 'l Dengat!
—Si que tens ben llesta cara!
—Què hi faràs si soch així!
—Vaya una guson més perversa
(destorbarme de fer versos!
—Que may te faràs felís.
—Què seba tu!—Massa que ho at
poeta, pobre seguí!
—Be, noy, no m' agrada's tu;
—Ja te 's pots anà 'l carré!
—Que 'l faig fèstich prou coneixó,
pero, fill, ara ja 't tinc;
—A darte conversa 'l dret
y en quatre dies no 'l deixó.
—Be prou d' aquí 'n treuré!
—Quit!—L meo metje!—Ni que frías
es inútil que l' avisés.
—Per què!—Perque no vindrà.
—Un metje sols va allí abont cobra,
y com sab que no tens rals...
—haverchi tanta de malalt,
ningú 's recorda del pobre.
—Seria tindre molt fetje!
—No hi ha més, donchs lo tindrís (1),
y creume, ma companyia
es millor que la d' un metje.
—Un metje ab sos ingredients,
empultres y carnes seques,
podé 'l portaria espasmas
y enfermetats que no tens.
—Potsé a' receptas erredas
y a la clara rabó sort
te donaria la mort
dentre las enzarregellas.
—Jo, com no 's pot ser costum
mats a ningú 'l daré los
deixante cruixit lo cos,
y després... jolí en un llum!
—Alégrat jora mania!
—pera fer cantar absolitas
es lo metje moltes voltas
pitjor que la malaltia.
—Fácil es tingas rabó.
—La pots estarne ben cert.
—Si ab mi la vida no 's pert,
no comprench perque 'la faig por!
—Toleran als mats ministres
que los fan morir d' anemia,
sent pitjors que una epidemia,
mestanzas per tots eglietas.
—A molts milions d' empleats
aguantan sense obrir boca,
y aixó que 's treuehen la boca
deixantilos mitj escorçats.
—S' aguantan contribucions
que 's pelean com un conill,
lleys que 's pelean com un gall,
y a més d' un ajustament
que augmenta de mortis las llistas...
—Y a mi que per tot estrop
los dono un xich de catarro,
s' aliera tot lo cotarro
sols al mirarme d' aprop.
—[Imbecil! cegus mortals!
que un petit mal los espanta
y la beta espanta aguantat
lo pitjor de tots los mals.
—Jo so just, ningú s' escapa
de mi; a cap s' escapa;
no 'm fa por lo brill del trono
ni la excomunió del papa.
—Ni que 'm digan injurias
ningú m' indigna a mi;
me sé 'l noble y 'm sé 'l mesqui
y qui l' or a gropa's llenca.
—No 'l trancanó, so la gripa
(Don Simón, lo Curroto (2))
juch de eglietas per ter lo maco,
mes no la mort, per saripa.
—Y deixant aquí la aranga:
—Encara estàs enfadat?
—No tant, mas vesten aviat
y 'l daré las gracias, Dengat!

Joseph M. Cosolosa

(1) Per tres vegades vaig sentir a llocar a quatre anells, sense metje, que passen per anells y bombastors, y encara en la hora que los veig.
(2) Ab tots aquests noms en varies èpocas ho tingué l' autor sota enfermetat en Barcelona.

Notre renovat Ajuntament per fi ha fet algo en la qüestió de subsistencias y de miseria extraordinaria provinent del actual estat sanitari, acordant repartir uns quantos bonos de carn, gallina, pa, y no sé si res més, d' acort ab la Caritat Cristiana.
Si aixó no vol dir que no 's donará socorro

més que al qui un rector recomani o porti lo billet d' haver complert ab la parroquia, no hi entench res.

Quan l' obrer de Barcelona, lo verdader treballador, que es lo qui ara està més necessitat que may, es avanta en sa inmensa majoria, es socialista d' poch menos, no deixa de ser irrisori que 'l socorro a aquesta classe vulga ferse per medi de parroquias, Caritats Cristianas y demés tonterias misticas.

Bueno que 's fes algo per aquest cantó, perque 's poch obrers catòlics que pugua haverhi en aquesta ciutat trobessin lo socorro a casa seva; pero mentres se tracti d' alavorir a la verdadera classe obrera y no 's cridin las Justas o Comisiones Administrativas de las societas de Resistencia, y a ellas ó ab ellas se reparteixin los socorros per classes d' ofici y per parats de cada ofici, que allí saben cert qui son, no ha sigut, no es ni será la filantropia oficial d' particular altra cosa que un «iem veure que fem,» quan no un altra cosa molt pitjor, arribant en infinitissims dosis a la classe obrera lo que té dret a que se li dongui a carretadas.

O a pendresho colectivamente, perque se 'n diu desicte quan no més ho fa un individuó.

Demà passat, diumenje, retornará a sa vila natal de Sallent nostre amic Víctor Ferrer, després d' haver passat tres anys y pico de desterro per haberlas cantat un xich claras al rector d' aquella vila mossen Esquerrá, que va perseguirlo encarnisadament fins a lograr son de-iti d' obtindre una condemna de desterro contra nostre apreciat amic.

Se creya 'n Pep Coca encerrada que moriria lo Centre Sallentí d' ensenyansa laica desterrant a Víctor Ferrer? Donchs ja veu com no. Ni ab aixó ni ab lo procés que intentá fa dos anys contra la Junta, ha lograt altra cosa que demostrar ben a las claras quin es lo grau de caritat y amor al próxim que sent per qui no pensa com ell, y 'l desitj immoderat que 'l domina de voler supeditar a tothom a sa feréstega voluntat. Y en cambi haurá lograt que 'l poble de Sallent en massa, veient en Ferrer una víctima de la saoya clerical, l' estimi y l' ensalzi més que no hauria fet may, donant aixís lliçons de humanitarisme al heroe del viatge misterios De Sallent a Igualada y viceversa.

Nostre aplauso als sallentins per la manifestació de simpatia a Ferrer que diumenje 's proposan ferli a sa arribada y per la vetllada que en son obsequi se disposa pel vespre en lo «Centre sallentí d' ensenyansa laica.» Honrar a las victimas de la furia clerical es sembrar llavor d' humanitarisme, de progrés, de fraternitat.

Y demostrar al rector Joseph Esquerrá que los que predicen conciencia y venen vinagre, al cab y a la fi sas extraordinariencias se tornan contra ells mateixos.

Noticia alarmant:

Lo cadavre de la ex-emperatru del Brasil será depositat en lo panteon dels revs de Portugal.

—Y qué! estich veient que exclama 'l lector.
Y que? que las monarquias europeas enviarn representants al acte del enterrament del cos d' aquella senyora en la tomba regia en mostra de sa hostilitat a la República brasilenya.

Horror! terror! furor!
Encara no s' esgarrihan ara? Vaja, veig que tothom hi riu ab la noticia.

Inclús los habitants de la nova república tant funebrement acatada per las monarquias de Europa.

Allá va un miracle, calentet encara, que ha passat a Castelló:

Una dona tenia un parent molt malalt, y volent resar pera que alló miraculosament lo tregues de perill, va agenollarse devant del quadro d' un sant que 'l malalt tenia al seu quarto, y al millorar luego de la malaltia, la dona publicá 'l miracle.

S' aná a veure luego quin sant l' havia realitzat, que la dona no 'l coneixia, y resultá 'l tal quadro... un retrato d' en Ruiz Zorrilla.
Miracles d' aquestos no necessitan comentaris.

Acaba de publicarse una fulla clandestina a Alicante reclamant funcions religioas de desagrariv per un article publicat en un periódic d' aquella capital sobre la virginitat de María Santissima.

Duas cosas me distreuben d' aixó.

Que clandestinament se tracti de desagrariv una virginitat que fins los noys que van a las escolas catòlicas lo proclaman.

Y que 's necessitin funcions religioas pera desfer los arguments del qui gos posaria en dubte.

Que no hi son acás per res los fiscals, que reben tan piadosament al escriptor que gos a ficarse en los romansos dels dogmas, aplicantli entre cap y coll lo cas 3.º del art. 240 del Códich penal?

Diuhem que es possible una guerra entre Inglaterra y Portugal per qüestions de patria.

Ab tal motiu podriam aixecat una estatus a la diplomacia inglesa per la valentia de voler fer brallar un elefant y un mico.

Tenim lo sentiment d' anunciar la mort de nostre amic lo conseqüent socialista y lliurepensador Jaume Pionas Prat.

Antich internacional es individuó de la Aliansa de la Democracia Socialista, y en la actualitat membre de la Francmasoneria, en que arribá a obtenir lo grau 33.º, sempre 's distingí per son amor a la llibertat y a las reivindicacions proletarias, mereixent per sa sinceritat y la franquesa es ingenuitat de son caràcter la estimació del extens círcol de sas relacions y amichs.

Deplorém la mort del fervent revolucionari y desitjem a sa desconsolada familia la conformitat per la irreparable perdua que acaba de experimentar.

Beas, provincia de Almeria, es un poble que en materia de civilizació y progrés no ha passat encara de la doctrina cristiana.

Un vehí morí de verola, y no volguent ningú enterrarlo, s' hi prestá a ferho un altre vehí que tenia sentiments humanitaris.

Després las autoritats prohibiren al benefactor entrar al poble y tingué de passar la nit al ayre libre, ahont morí d' una pulmonia.

Aixó es una mostra del salvatisme en que están los que s' han estacionat en las creencias catòlicas, apostòlicas y romanas.

Un pobre de solemnitat, de Roma, ha mort deixant un capital de 50,000 liras.

Pers engrairar bigardos com aquest serveix la caritat cristiana.

Lleigeixo en un telegrama de Madrid:

«Los médicos de Palacio opinan que hasta ahora no corre ningun peligro la vida de S. M. el Rey.»

«Ola, ola! Qui 's empeny que tant rodolan a aquestos senyors reals metjes?»

«Dich jolí com no 's proposin imitar las darreries del regnat d' Alfons XII en materia de real salut!»

La primera providencia del alcalde nou de La Riba, ha sigut perseguir lo joch y privar als cafés de tindre cant flamench.

Home, corrent ab lo primer; pero lo segon ja es enhiàrse las massas amunt, y agafarlo pel vici de ferho tot a copia d' ordemo y mando.

No vulgui vosté ser lo factotum del poble, sino se semblaria a aquell rector que quan se ha de donar algun càrrech de president en corporacions de que forma part, diu tot manso:

—Ja 'n seré jo; si ningú té res que dirhi, que respongui.

Y aixó es ficarse per tot, com la pudó.

Un altre entéro civil va celebrarse a Vilanova y Geltrú lo passat diumenje, ab numerós acompañament, pronunciant un discurs al cementiri lo ciutadà Juliachs y llegint una sentida poesia la simpática profesora de la escola laica d' aquella vila senyoreta Teresa Manyé, congeda per Soledad Gustavo com a escritora.

Quan volém podém, tenen que recordar los lliurepensadors vilanovins pera esquilrar tota la llana que pugan.

LA LLEY DEL GANIVET

Diguéu infame ó pillet a un home que aixó 's mereix, y veuráu que os envienit companyent un ganivet.
Y com fan los perillans que no 's espantan cadenas,

ab sanch de las vtroas venas
se renta las sevas mans.
Rendit i plena de malicia,
ab just y sobrat motiu,
al tribunal acudiu
en demanda de justicia.
Vos escolta 'l tribunal,
y en un cervig desseguida,
veurdu que ab un adiu mentida
vos afronta 'l criminal.
Los magistrats en sessió
deliberan sobre 'l cas,
y cap d' ellis se veu capás
d' esclari aquesta qüestió.
(Sense provas se presenta
l' agredit... No hi ha remey;
devant le implacable Lley
té de pagar la patena.
Ab tota la conciencia,
lo president cap-ficat,
contra 'l pobre atropellat
firma la injusta sentència.
La lley queda ja aplicada
ab lo fallo d' aquest piet,
lo criminal satisfet
y la victima bustada.
Honra, dignitat, rahó
en aquells segles poch val,
puig devant d' un criminal
s' imposa la humiliació.
Ab aixó s' veu ben clà y net,
per més que 'ns causal malicia,
que avuy, la millor justícia,
es la lley del gaviuet.

JUANITO CATALÁ.

Lo bisbe ha manat que en totes las iglesias
de Barcelona se fassin rogativas pera la extinció
de la epidemia, y que á totes las missas s' agre-
gui la oració *pro vitanda mortalitate*.

Y per fer aquesta feyna se pagan tants milers
de duros á n' aquesta gent?

Y per aixó escanyans tan escandalosament
l' Estat als contribuents y aquests als traba-
lladors?

Consti que nosaltres no volém rogativas ni
oracions, y per tant los quartos que 'ns costa
los considerém com formant la riquesa agena
contra la voluntat del seu dueny.

L' enterraments de Sant Martí de Provensals
sembla que vol aprofitar la *ganga* de la epidemia
actual, fent pagar unas tarifes *sui generis*
pel enterrament de cada cos, consistent en treu-
ren tot lo que pot.

Y si algun infelís se té d' enterrar per l' amor
de Deu ja está fresch: de pitjors que no n' ha
passat per morir-se n' veu després de mort.

La opinió pública del vebí poble atribueix la
conducta del enterraments á traxes, sugestions
ú ordres del rector pera aprofitarse dels temps
actuals.

Y jo, la veritat, tractante de fer diners, tam-
bé crech que las sotanas hi tenen de ballar.

No fa molts dias va alsarse 'l somatent de
Llussà... ¿per qué dirian? ¿pera perseguir un
lladre? No senyor, pera matar una bruixa. Aixís,
tal com sona; ni més ni menos.

Avísada una parella de civils de la intenció
salvatge del somatent de Llussà, los perseguiren
y 'ls dos civils n' agafaren vintitres del soma-
tent, que sembla que també *iban solus*, com los
gallegos del quento.

Portats á Balaguer tots vintitres per la pare-
lla de civils, lo jutje 'n processá set quedantsels
á la presó, y deixá anar als demés.

Se feu luego fiança per aquests set *empayta-
bruxas* de Llussà, y al sortir en llibertat, lo
rector del poble disposá 'l diumenje passat que
á la iglesia s' hi cantés un rosari per haver sor-
tit de la presó los que volian matar la bruixa.

Tambe sabem que quan aquests cafres sor-
tiren á buscar la pobre velleta que tenien per
bruixa, lo rector va cridarlos:

—A veure si sabréu cassar la llebra.

Ara be; y no li sembla á la justícia que val-
dría la pena d' averiguar qui fou que induhí á
aquests infelissos á cometre una barbaritat que
si no es la Guardia civil ni Cristo ho evita?

Lo que dich poden ben creure:
si 's busca la veritat
donarà per resultat
que 'l rector hi té que veure.

Un altra escola catòlica s' ha inaugurat á Sant
Pere de Tarrasa després de la de las monjas, y
totas duas ja están donant sos naturals fruits:
una munió de Fillas de la María, gran creixem-
ent de llana clatelluda y preparatius d' una
romeria á Montserrat.

Continúhin per aquí 'ls santerenchs y aviat
caminarán ab duas potas per casualitat.

Y aixó que tenen la esquilada Tarrasa prou
á la vora.

Ja riurém quan vinga la romeria.

A Sant Esteve Sasrobriras fan una iglesia nova
á costa dels jornals que d' arròs obligen á anar
á fer als feligresos.

L' altre dia un dels que més hi han treballat
gratis aná á demanar feyna per l' amor de Deu,
dihent que no tenia pa ni forner que n' hi fés
més, y sabien qué van contestarli? que «si volia
traballar ab jornal de 8 rals, de cada dos jor-
nals que fes n' hi pagarian un.»

¡Un jornal de pesseta treballant á la casa de
Deu! y aquests son los del amor al próxim?
¡Quin asco y quanta hipocressia!

Un bagarro negre de Grazelema anava fent
del ofici pel carrer, quan veyent á un ciutadà
que, estant dintre sa casa, no 's treya la gorra
devant dels trastos catòlics, s' hi dirigí ab mals
modos, reclamant que se la tregués.

L' aludit li digué que á casa seva feya lo que
li donava la gana, y que si 'l negre no tocava 'l
dos, ell y Son Amo que portava á las mans tre-
briaran algun cop d' estaca.

L' endemà 'l negre citá 'l feligrés á cal jutje,
feu la denuncia, y 'l jutje digué que ni se 'l po-
dia processar ni acusar per haver comés una
falta, per quan s' estava tranquil dintre de casa
seva, y 'l capellá, entranthi, aná á provocarlo.

Tan furios se posá llavors lo ministre de Deu,
que comensá maltractar al jutje. Mes com
aquesta gent no admeten gayres bromas ab qui
se 's puja á las barbas, m' empapera *inconti-
nenti* al sacerdot per desacat á la autoritat ju-
dicial, y 'l envia á la garjola.

Bona, bona li ha passat
aquest cop al de sotana,
va anar al jutjat per llana
y n' ha sortit esquilat.

Lo rector de Collbató va fer unas quantas
predicas induhint á tots sos feligresos á posarse
la sàrria interior, es á dir, los escapularis, y
després de las propagandas va citarlos una festa
á la tarde pera colgarlos lo jou llanú.

Efectivament la iglesia va omplirse de fel-
igresos mascles y femellas, petits y grans, y des-
prés de resat piadosament lo sant rosari, co-
mensá ab gran devoció la cerimonia de posarse
un drap á la pitrera y un á la eskena.

Un home posava la sàrria als masclets y una
filla de la María colocava las alforjas á las fe-
mellas. Mes vetaquí que 'l rector, que s' estava
allí serio presidint y gosant en la seva obra de
convertir lo poble, tant bon punt s' havian
cordat la ermilla ú 'l gipó los agraciats, allar-
gava la mà y deya:

—Un ral.
—¿Qué? ¿qué diu?—exclamaren obrint la boca
los primers *paganos* catòlics.

—Que aquest escapulari val un ral, que ara
teniu de pagar.

Alguns suant més que no va patir Cristo á
la creu, allargaren los 25 *sentiments* ab molt
d' *idem*; mes tan bon punt los que s' anavan
esperant sapigueren que 'l regalo del rector va-
lia un ralet, prop y tot del altar, y alguns fins
ab la camisa descordada, se la tornaren á cor-
dar, y mirant á terra com qui ha perdut algo,
agafaren casi tots devotissimament la porta y
deixaren al rector ab un pam de nas y ab molts
més escapularis que rals, aygualintli la festa
y 'l negoci.

Aquí veurdu sens devaris
lo que la religió val,
quan sos més fermes partidaris
no volen escapularis
si n' han de pagar un ral.

Redimontri y qué maliciosos son alguns fe-
ligresos.

Ves que té que veure que al tren se trobí 'l
vicari de Sant Feliu de Llobregat ab una vi-
uedeta de Cornellá, y que fent petar la claca los
passí la estació ahont devia baixar la primera,
que en lloch de Cornellá baixá á Sant Feliu,
y 'l vicari, refiat de baixar una estació després

que la viuedeta, en lloch de Sant Feliu aná á
parar á Molins de Rey.

Donchs d' aixó 'n tan malicia.
Y lo pitjor es que casi may l' erran.

Llegeixo en *El Clamor de Castellón*:

«El juzgado de instrucción, en la causa contra don
Wenceslao Balaguer, ha dictado auto de prisión que
podrá evitar dicho sacerdote prestando fianza en canti-
dad de cinco mil pesetas.»

¡Quina n' haurá fet aquest ungit del Senyor,
pera que aixís la justícia l' apreti, á pesar de la
tradicional benevolencia que gasta sempre
aquesta senyora ab los delinqüents de sotana?

Las beatas de Cornellá están tan enamoradas
(misticament, ¡ey!) del seu vicari actual, que
fins d' ell han arribat á dir, en algun rapte
d' entusiasmo:

—Aquest si que no surtirá may á La TRAMON-
TANA, perque no 's fica ab ningú.

En primer lloch os dono gracias, oh prenas de
sagrística, per la justícia que 'm feu de que
jo no passejo cap *sach negre* si no 's fica allá
ahont no 'l demanan.

Y en segon lloch, sapigüeu que 'l tal vicariet,
tan aixirit y tot y ab carácter de no ficarse ab
ningú, 'l altre dia á la plassa de la Iglesia va
empendre un noy que va á la escola de la Co-
operativa y li va dir pestes de la ensenyansa
laica, logrant que 'l menut li digués que ell
havia anat á totes duas escolars y li agradava
més la laica, deixant mocat sense mocador al
reverent.

Ara que procuri no tornarhi y tampoch La
TRAMONTANA 's tornarà á ocupar d' ell.

EPIGRAMAS

—¿Qué volen per esmorzar!—
pregunta una hermosa nena
que servia en una fonda.
—Menjar de pocas pesetas.
—¿Qué? ¡follito! ¡pronoyonca!
¡una ración de badella!
—A mí portim os ferrats.
—Doncas á mí, ¡me 'ls remens!
—Ara que rals ha cobrat
¿per qué no 'm paga aquell compte?
—Es que si cobraren, de prompte
tapa in un altre forat.
—Mirí, senyor Bartomeu,
que vostre es molt gata maula!
—No tingui por, donya Paula
que aviat taparé 'l seu.

J. ABRIEL VIRGILI

LOGOGRIFO NUMÉRICH
1 3 3 4 5 6 7 8 Nom de dona
3 3 2 5 4 7 8 Carrer de Barcelona
5 8 3 7 4 5 Cruz de Sant Jordi
5 8 7 6 3 Nom d' home
3 6 3 Fruyta
5 8 3 Lo que no es bo
3 8 Nois musical
7 Consenant

IGNASIT

INTRÍNGULIS

Buscar una paraula tal que, trayenti una lletra cade
vegada del darrera, donqui los següents resultats: Pri-
mera, abertura de la casa; la segona, objecte de fusta; la
tercera, n' hi ha á Barcelona; la quarta, tothom ne
passa; la quinta, riu italiá, y la sexta, consonant.

CANDOR SALARÉ

SOLUCIONS

Á LAS CABORIAS DEL NÚMERO PASAT
XARADA.—VI-LE-RO-VS.
LOGOGRIFO NUMÉRICO.—Ginestar, Granera, Senent, Ri-
ner, Ager, Ate, Si, T.

Tip. «La Academia» Sede de la Universidad, 6, Barcelona

LA REVOLUCIÓ
POEMA EN TRES CANTS
original de J. Lluana é ilustrat per Moliné.
Preu-DOS rals.

Almanach de La Tramontana